СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 89. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 7-го травня 1946. No. 89. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, May 7, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

НАДІЮТЬСЯ ЯКОГОСЬ КРОКУ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ

На вівторок 7 травня скликаний на нараду до Вашингтону Комітет Політики майнерської юнії для наладнання страйку членів цеї юнії в копальнях мягкого вугілля. У неділю 5 травня оприлюднив Білий Дім звіт про наслідки вугілляного страйку для реконверзії. У звіті виказано, як у цілому краю замикають фабрики iзза недостачі вугілля і через те прийде до катастрофи в Краю.

Залізничі підприемства оголосили, що вже на підставі теперішноьо недостачі вони будуть мусіти звільнити рух на залізничих шляхах на цілий рік. Сенатори почали вітверто критикувати предсідника майнерської юнії Джана Л. Луїса, називаючи його „опянілим від влади", а від президента, домагаються, щоб він взяв у свої руки вугільний страйк і покінчив його в такий спосіб, як покінчив страйк у мяснім промислі, тобто, щоб перебрав копальні вугілля під управу держави і візвав майнерів вернутися до праці.

Досі президент Труман не виявляв свого погляду, як треба покінчити страйк. Одначе оприлюднення ним звіту з положення в промислі внаслідок страйку вказує, що президент задумує зробити якийсь „революційний крок", як пишуть в ґазетах. Зогляду, що прилюдна опінія вже звертається проти дальшого страйку, надіються, що ще цього тижня появиться якесь президентське рішення в цій справі, хіба, що майнерська юнія зробить несподіваний зворот у своїй страйковій політиці.

БУДУТЬ ПЕРЕБУДОВУВАТИ АЛКАТРАЗ.

Два дні тривала нерівна боротьба між шістьма деспаратами у вязниці на острові Алкатраз, побудованій на малім острівци при вїзді до заливу у Сан Франсиску, і між вязничною сторожею. Боротьба покінчилася смертю трьох вязнів і двох сторожів і пораненням 14 сторожів і одного вязня. Десперати зважилися на такий плян, як опанувати арсенал вязниці і випустити усіх вязнів, у числі 250. Їм удалося захопити лише деяку зброю, бо до головної частини арсеналу не могли дістатися. У здавленню бунту брали участь маринарі, які найшли спосіб вкинути ґранати до будинку, де замкнулися вязні. Після перемоги над деспаратами влада точно провірила число вязнів і переконалася, що ніхто не втік.

ЗЛУКА ДВОХ ФРАНЦУЗЬКИХ ҐАЗЕТ.

Комунізм став притокою до злуки двох французьких ґазет у Ню Йорку. Видавці тижневика у французькій мові „Пур Ля Віктоар" („За перемогу") і другого тижневика, „Франс-Амерік" („Французька Америка") прийшли до висновку, що їм нема причини дальше поборювати себе, коли головна політика перенеслася вже до старої Франції. Отже вони рішили злучити оба тижневики в один. Ще не дійшло до згоди над назвою. Здається, що останеться „Пур Ля Віктоар". Кажуть, що число французів і американців французького роду в Ню Йорку доходеть до 100,000 душ. Вони вчасі занепаду Франції станули по стороні маршала Петена, поки не наплила велика филя іміґрантів, що стояла за де Ґоля. Прихильники де Ґоля заложили щоденник „Пур Ля Віктоар" і друкували його в 30,000 примірників. Якийсь час вони стали ворогами де Ґоля і підтримували ґен. Анрі Жірода. Тоді прихильники Де Ґоля опанували тижневик „Ля Франсе" і перемінили його на „Франс-Амерік". Колиж уступив Де Ґоль і в самій Франції прийшла до уряду коаліція соціялістів та комуністів, американські французькі іміґранти не відчувають дальше того інтересу до французької заграничної політики, яку відчували вчасі війни і негайно після неї. Крім цього злучила їх спільна нехіть до комуністів у старому краю і тому рішили наладнати свої нутрішні різниці тим, що злучили обі провідні ґазети.

УРЯД АРҐЕНТИНИ ОБІЦЮЄ ЗБІЖЖА ДЛЯ УНРРА.

Адміністрація Ріліфу й Регабілітації Обеднаних Держав, що має осідок у Вашинґтоні, дістала повідомлення від арґентинського уряду, що ще перед кінцем травня Арґентина вишле до Европи для ратунку голодних 500,000 тон збіжжа. Ґенеральний директор УНРРА Фіорельо Ля Ґвардія оповістив, що ця орґанізація вислала до Китаю цілий міліон доч для ратування худоби перед недугами, які повстають з пиття води. Тому, що таку худобу треба було вбивати, цей лік причиниться багато до злагодження голоду внаслідок недостачі мяса.

З Клівленду $1.000 на спроваджения українських сиріт з Европи до Америки

Злучені Братства і Товариства, що є при українській католицькій церкві св. Ап. Петра і Павла, де є парохом о. Д. Ґресько, вислали до Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Філядельфії дальшу жертву в сумі $1,000, призначену на спровадження українських сиріт з Европи до Злучених Держав.

В ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ ТРАТЯТЬ НАДІЮ НА ЗГОДУ З РОСІЄЮ ТА ПРОБУЮТЬ ДОВЕСТИ ДО СТРІЧІ ТРУМАНА ЗО СТАЛІНОМ.

Урядовці в департаменті стейту, які все заступали погляд, що можна довести до співпраці з советською Росією, тепер тратять ґрунт під ногами. Це сталося внаслідок цього, що советська преса поставилася ворожо до пляну секретаря стейту Джеймса Ф. Бирнса, щоб заключити союз між Чотирьома Потугами на 25 літ і в такий спосіб дати забеспеку Советам перед можливою загрозою збоку Німеччини. Найбільше вразило американців недовіря до них збоку росіян, начеб то американці придумували якийсь підступ проти Росії. Навіть самий президент Труман і секретар Бирнс усе склонювалися до ідеї порозуміння з Росією і не вірили теорії, що на земнім ґльобі є „два світи", один східний, другий західний. Тепер уже і найбільші запеки схиляються до переконання, що з Росією не можна порадити, бо вона не хоче ані закинути поширювання комунізму, ані не хоче забрати своїх армій із сумежних з цею держав. — Останньою соломкою надії, що не дійде до поділу на два світи, є можливість стрічи президента Трумана із маршалом Сталіном. Вони оба моглиб вирівнати непорозуміння між обома „світами" і довести до співпраці Советів із рештою світу. Президент Труман уже поробив деякі старання для такої стрічи, але є мала надія, що до цього прийде, бо президент заявив, що це хіба станеться тоді, коли Сталін приїде до Америки.

БОР-КОМОРОВСКІ ОПОВІДАЄ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКУ ЗРАДУ В ВАРШАВІ.

З нагоди свята Конституції Третього Мая в Польщі, уладженого американськими поляками в Шікаґу в неділю, 5. травня, промовляв Тадей Коморовскі, бувший ґенерал польських повстанців у Варшаві проти німців в 1944 році. Він в подробицях переповідав події з цього повстання і сказав, що польський премієр Міколайчик дістав від Сталіна обіцянку, що Червона Армія прийде в поміч варшавським повстанцям, як лиш вони почнуть акцію. Коморовскі, який скривався під іменем Бор і керував повстанцями, дав наказ розпочати повстання, коли москалі були девять миль від Варшави. Як лише москалі дісталися до Варшави, вони окружили польські повстанчі відділи у своїй окрузі і забрали їх до Росії. Інших повстанців вони тоді лишили на ласку німців, доки повстання не впало впродовж 63 днів боротьби.

Советська „Правда" атакує американську і британську пресу, кажучи, що вона помагала у війні ворогам

Юнайтед Прес звідомляє з Москви, що Давид Заславський, політичний коментатор „Правди", орґану Комуністичної Партії, напав у цій ґазеті на американську і британську пресу. Часопис повів теж атаку на секретара стейту Бирнса, а теж і на бувшого секретара скарбу Морґентава. Заславський пише, що британська та американська преса є в руках „боягузів і зрадників", що вчасі війни були проти другого фронту в Европі та допомоги Росії. Та преса, пише він далі, ширила вчасі війни дефитизм, недовіря між Аліянтами і обкидувала болотом червону армію та Советський Союз. Зате советська преса, каже Заславський, поводилась чесно і завжди писала тільки правду. Американська і британська преса, пише він далі, відмежували себе від народу і стараються не допустити до тривкого мира в світі. На іншому місці „Правда" атакує секретара стейту Бирнса за його проект 25-літнього договору Чотирьох Потуг в справі роззброєння Німеччини. Пише, що це є чергова проклямація добрих намірів. А про проект Морґентава в справі денаціфікації Німеччини сказано, що немає сенсу проектувати нове, коли не виконано старого. Борис Ісааков, що говорив на радіо про запроектований Бирнсом договір, сказав, що проект вносить тільки нове замішання.

КАЖУТЬ, ЩО ІТАЛІЄСЬКИЙ КОРОЛЬ УСТУПИВ.

Лондонський часопис Дейлі Мейл звідомляє на підставі французького радія, що італійський король Віктор Емануель уступив з трону, підписавши абдикаційний декрет в присутности папи. Потім покинув Італію, відпливши на воєннім кораблі. До цього можна додати, що вже від довшого часу кружляли вісти, що він уступить.

ГУВЕР В ЯПОНІЇ Й КОНФЕРУЄ З ҐЕН. МЕКАРТУРОМ.

Герберт Гувер, бувший президент Злучених Держав, а тепер висланник президента Трумана для прослідження голодової катастрофи в світі, прибув до Токія, де остане чотири дні. Вже відбув конференцію у справі харчів з ґен. Доґлесом МекАртуром. І довідався, що ця справа стоїть дуже зле теж і в Японії.

БУЛАБ РОЗРИВКА, ЯКБИ НЕ ВИТРАЧУВАЛИ ЗАБАГАТО ГРОШЕЙ.—Ця картина представляє кінські перегони в Джемейці, Ню Йорк. Площа завалена людьми, бо гарний. День. Та подібні картини можна здіймати кожного часу і на інших перегонових місцях в Америці. Всюди повно людей. І всюди суми, що переходять через руки тоталізатора, рахують денно на міліони долярів.

В ФРАНЦІЇ ВІДКИНУЛИ КОНСТИТУЦІЮ ЗАПРОПОНОВАНУ ЛІВИМИ

Ще не перераховано у Франції всіх голосів в справі нової конституції, але так виглядає з того, що вже обраховано, що референдум випаде на некористь соціялістично-комуністичного проекту. Конституція ця вводила таку зміну, що давала більші права екзекутиві, а зменшала права Асамблеї. Вона теж пропонувала тільки одну парляментарну палату. Це було по лінії комуністів. Тепер треба буде перевести нові вибори до конституційної Асамблеї, а та виготовить проект нової конституції.

ВЕТО ВЕЛИКИХ ПОТУГ.

Комітет Експертів Ради Забеспеки Обеднаних Держав радив від кінця березня над тим, як розуміти вето, що прислугує пятьом постійним членам Ради, а це Злученим Державам, Великій Британії, Советському Союзови, Китаєви і Франції. Та виглядає, що експерти до нічого не договорились, бо існує основна ріжниця в поглядах на вета між Злученими Державами і Британією та Советами.

ЩЕ СПРАВА ІРАНУ.

Немає уже сумніву, що справа советсько-іранського конфлікту, коли іде про Раду Забеспеки Обєднаних Держав, вже зліквідована. Іран повідомив Раду, що Совети вицофали до 6. травня свої війська з північних територій краю, та що він з цього вдоволений. Тепер питання, чи повідомить про це ще Москва, до чого вона зобовязана формально.

ФРАНЦУЗИ ЗА „РЕАЛІЗМОМ".

Французькі політики, яким віддавна признають, що вони вміють „реально" думати, зачинають дуже хвалити за „реалізм" Вячеслава Молотова, советського міністра заграничних справ. Дораджують іншим міністрам Чотирьох Потуг, що зібрані в Парижі, щоби пішли слідом Молотова. Це відноситься, як звідомляють, в першу чергу до секретара стейту Бирнса, а далі й до британського міністра заграничних справ Бевина. Французькі політики добачують „реалізм" Молотова в тому, що він дивиться на справи з „економічного" боку, а американці й британці думають у міжнародних справах по „старому", себто по „вилсонівськи". Себто, що не звертають уваги при границях на економічну сторону, а глядять на такі справи більше з точки самовизначення народів. Американські кореспонденти, що про це пишуть, підкресляють нельоґічність таких французьких арґументів, бо домагання Франції відірвати Рур від Німеччини є саме з економічного боку великою помилкою. Та тому, що саме Молотов є від імені Советів за таким відірванням, він є тепер „реалістом".

БІДА З ІТАЛІЄЮ.

З нарад міністрів закордонних справ у Парижі виходить, що політака Советів і Франції спрямована тепер на те, щоби цілковито розброїти й ослабити Італію, а скріпити Францію і Югославію з їхніми границями з Італією. Проти цього є Анґлія та Злучені Держави.

ДІСТАВ КАВЯР БЕЗ ТРІЄСТУ!

Так пише американський кореспондент з Парижа про вечеру Вячеслава Молотова з Джеймсом Бирнсом. Секретар стейту їв обід з Бевином, а вечеряв з Молотовом, думаючи, що так лекше дасться полагодити хоч деякі спірні справи, як наприклад справу з Трієстом. Та ніщо не помогло. Совети тепер сильно за те, щоби Трієст прилучено до Югославії, а Злучені Держави й Анґлія хочуть, щоби місто осталo італійським.

СОВЄТСЬКА ТАКТИКА.

Американські обсерватори так характеризують советську поведінку на міжнародних нарадах: Спершу советські представники дуже приємні, потім предкладають советські домагання, пізніше відмовляються в чімнебудь уступити, а ще пізніше — ждуть вперто на те, що інші таки згодяться на їхні домагання. Так було досі, пишуть кореспонденти, але тепер наступила зміна. Американґі й анґлійці теж твердо стоять при своїм і Советам не уступають.

НАНКІНҐ ЗНОВ СТОЛИЦЕЮ.

Китайський президент Чянґ Кай Шек проголосив, що Нанкінґ стає знов столицею краю. З цеї нагоди відбулася велика парада перед гробом д-ра Сун Ятсена, провідника китайської революції. Чянґ заявив у промові, що ученики його духа вертають до свого вчителя, а далі візвав нарід до консолідації усіх сил та обеднання усіх китайських земель включно з Манджурією. Говорив теж про китайські чесноти, як чемність, карність, ощадність, отвертість, безкористовність.

СОЦІЯЛІСТ ПРЕМІЄРОМ ЯПОНІЇ.

Тетсу Катаяма, старий японський соціяліст, формує тепер новий японський кабінет. Готов стати премієром.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y
BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДО ВАШИНҐТОНУ НА КОНҐРЕС!

Нам треба бути громадно й репрезентативно на Українськім Конґресі, що відбудеться у Вашинґтоні в днях 31. травня і 1. червня.

Треба бути старшому поколінню і молодому, тут родженому, а зокрема тим з молоді, що були недавно на різних бойових фронтах і наставляли груди за кращий лад у світі, за перемогу американських ідеалів. Треба бути тим з нас, що на місцях діяльні, що репрезентують активну і жертвенну частину нашого громадянства. І саме таких активних та ідейних людей повинні громади та орґанізації вибирати і вислати до Вашинґтону.

Маючи на увазі розкинення наших громад, а в громадах таке саме розкинення, коли іде про розміщення місцевих орґанізацій і місце осідку поодиноких громадян, не можливо було американським українцям вибрати на якийсь народній зїзд ідеальне представництво. Подібне можна теж сказати, коли іде про заступництво гуртків, що мають різні партійно-політичні закраски. Та назагал можна правдиво твердити, що народні зїзди, що відбувались в минулому, таки репрезентували наш загал доволі справедливо, а ще справедливіше, коли брати під увагу те, що вони висказували, за чим заявлялись, чи проти чого протестували. Думаємо, що подібне може статись теж і тепер. Та при тому зазначуємо, що Третій Конгрес Американських Українців, що його скликує Український Конґресовий Комітет Америки, дає змогу усім нашим громадам і народнім орґанізаціям — крім комуністичних — мати своє заступництво на зїзді в Вашинґтоні. Очевидно, як це бувало й давніше, з тим застереженням, що вони визнають ідеольоґічну плятформу У. К. Комітету. Є теж отверте місце для усіх наших уґруповань. І не тільки те. Ми навіть рішучо за те, оскільки це тільки можливе, щоб усі ті уґруповання мали конечно своє заступництво в нововибранім головнім уряді чи в ширшій управі Українського Конґресового Комітету. Це навіть не так тяжко осягнути, бож ті, що вибирають на того роду народних зїздах когось до уряду, назагал визнаються на наших уґрупованнях і знають тих людей, що стоять на їх чолі, чи є їх духовими провідниками.

Та при тому треба нам усім памятати, що всяке обєднання це незвичайно трудна річ. Бокованням його не осягається. Треба іти в середину і тут працювати разом з іншими в тому напрямі, щоб наш народній орґанізм постійно скріпляти й обєднувати в праці для певних, добрих цілей. А сьогодні тих цілей — море. Вони такі, що вже самі собою повинні мати настільки сили, щоб згорнули нас усіх докупи. Траґедія, яку переживає український нарід в Европі така страшна, що якщо вона не може ще обєднати людей з української крови, то вже їх цілком певно ніщо друге не обєднає, ніколи і нігде. У такому переконанню кличемо і ми американських українців на Конґрес у Вашин.тоні.

Злуда з підвищуванням платень

Найновіщий арґумент секретаря рільництва Андерсена про безвиглядність контролі цін як не буде знищений чорний ринок, нагадує часи проґібіції, коли то потайки виробляли і продавали алькоголічні напитки, а держава не мала з цього користи, бо спекулянти не платили податків. Навпаки, прийшла ще для федерального скарбу шкода, бо треба було втримувати цілу армію урядовців, детективів, федеральних аґентів і поліції, а закону однако не придержувались.

Морально теперішній чорний ринок є ще більше шкідливий. Бо вчасі проґібіції не можна було дістати алькоголічних напитків законною дорогою, отже ширилося беззаконня. Але чому подібне беззаконня має поширюватися тепер, коли в засаді не йде про недостачу якогось краму чи продукту, а радше йде про висоту зиску, а захланним одиницям іде про збагачування вчасі, коли уряд бореться проти інфляції?

Впарі з таким явищем іде друге подібне явище, яке не є тайною, як це мається справа з чорним ринком, але є прилюдне, яке можна слідити, обговорювати й критикувати. Є це підвищування ціни праці робітникам, ніби на це, щоби поліпшити їх матеріяльне положення. Та майже водночас іде підвищування ціни на продукти, а це потягає за собою збільшення видатків на життя цього самого робітника, який щойно дістав підвишку платні. Цеж ніщо інше, як інфляція, тобто пониження вартости гроша, хоч саме проти цього суспільність і уряд бореться!

Одно й друге явище має свій корінь в слабих моральних засадах населення. Коли підпольні спекулянти поширили чорний ринок і загал покупців не лише цьому потурає, але ще й наче для кпин з урядових змагань цей ринок свідомо підтримує, то цьому вже уряд не винен. А коли уряд безсильний в поборюванню чорного ринку тому, що самі покупці не хочуть стати на свідків проти власників чорного ринку, то таке явище подібне до існування чорної мафії в Італії, де то бандити століттями могли тероризувати населення і грозити свідкам смертю.

Зате урядови приписують інші недомагання в цій справі. Коли лише робітничі провідники розпічнуть аґітацію за підвишку платні, тоді не лише уряд, але й конґрес признає робітникам рацію і майже кожен висловлює погляд, що треба платню підвищити. На випадок, коли представники великого промислу противні підвищці, уряд перебирає на себе посередництво і в засаді доводить до цього, що підприємці уступають, а робітники дістають підвишку. У повоєнних часах, коли то підприємці поробили великі зиски при помочі видосконалених машин і нових винаходів, то підтримування домагань робітників збоку уряду може бути оправданим. Це тимбільше виглядає на справедливе, що уряд застерігається згори проти підвишки в продуктах, хоч робітники дістають підвишку.

Одначе що діється негайно після того, як уже робітники виграли боротьбу за підвишку платні? Підприємці підносять крик, що вони не можуть продукувати за дотеперішню ціну і проволікають наладнання продукції доти, доки не дістануть згоди уряду на якусь підвишку ціни на свої вироби. А скоро лише фабрикант дістане дозвіл продавати продукти по новій ціні, то решту вже доправить посередник - купець. Приходите купувати сорочку, але не знаєте, яка її ціна. Пересічний покупець не розуміється на матерії і хоч часом ціна не дуже вища від давнішої, то зате якість сорочки підліша і покупець платить звичайно вищу ціну за підліщий виріб, потрібний для життя.

Тут уже показується слаба мораль уряду в тому, що згодився на підвишку ціни продукту, бо тим самим уряд заломив мораль і довів до соблазни інших, тобто купців, а потім захитав сіру публику в довірю до себе.

Правда, що Америка на цьому покищо не дуже терпить. Край багатий, життєва стопа у всіх висока, зависти між біднішими та багатими тут мало, бо в засаді і найбідніший може згодом збагатіти. Одначе серед теперішніх відносин небеспека йде з заграниці. Супроти такої слабої прилюдної моралі заграничні аґітатори доказують безвиглядність боротьби робітників проти підприємців і вмовляють в робітника переконання, що єдиний спосіб на таку несправедливість це вивласнення варстатів праці державою і заведення державного капіталізму під назвою комуни. Факти з дійсної несправедливости або з бажання вимріяної рівности помагають такій аґітації і засліплюють людину перед небеспекою, яку веде з собою комунізм. За економічною аґітацією йде аґітація політична. Москву представляють спасителькою світу і ярмо для вільної Америки готове.

Чи уряд, саме в теперішній хвилині, зможе виявити тільки моральної сили, щоб вітверто сказати населенню в чому діло і як треба ратуватися проти всесвітної неволі, про це ще не прийшов час заговорити. Але час вказати на потребу витворення моральних сил в народі, при помочі яких можнаб довести до можливої суспільної справедливости і на ній оперти теж політичну владу краю.

Микола Чубатий.

Духовенство та громадське життя

Вістки, які приходять з Европи свідчать, що тамошні громадянства є душевно важко хорі. Терпіння воєнні, нужда, скомпромітування доктрин та фашизму, на які спиралася або взорувалася поважна частина держав в Европі, створили пригожий ґрунт під поширення комунізму або принайменше комунофільства. І хоч кожен бачить, що комунізм це рідний брат націзму, а комуністична влада далека від того ідеального ладу державного, за яким тужать народи, то проте Францію, Італію та частинно вже й Німеччину заливає филя комунофільства, як приготована стадія до опанування комуністами державного апарату тих націй.

Вчасі як народи пограничні зі Советами, які на власній скірі відчувають комунізм та його озброєне рамя — червону армію, втікають від того раю, дальше положені народи Европи самі, немов нетля на свічку, летять до тої системи, що несе загибель для цілого громадського життя. Тамтих Москва тримає під своїм послухом силою, ці самі зітхають за червоним кнутом.

Немає сумніву, що такі настрої передовсім тривожать Католицьку Церкву, яка вже терпить великі дискримінації навіть в державних сателітах Москви, колись католицьких. Тепер її положення погіршується ще й в серед провідних католицьких націй — італійської та французької, які теж зачинає опановувати червона хороба. Замітна ще й ця річ, що ті самі громадянства, не стали менше релігійними а проте комунофільство шириться навіть поміж католиками. Відомож преців, що ще рік тому в Італії появився політичний рух серед католиків-християнський комунізм. Це дійсний абсурд сам в собі, що його римський папа мусів виразно осудити.

Шукаючи за причинами того неприродного явища, влада Католицької Церкви прийшла до переконання, що причина того лежить теж і в неприроднім відношенні духовенства до громадської праці. Більшість духовенства обмежувала свою діяльність тільки стисло до справ церковних, полишаючи широке поле кипучої громадської праці поза обсягом своєї уваги. Це досконало використовувати стали пропаґатори комунізму та зближених доктрин, ворожих всякій вірі, та стали добиратися навіть до самих вірних тоїж Католицької Церкви. Витворюватися став парадокс, що неодин вірний, ба навіть практикуючий християнин, сприяв комунізмови, якого основною наукою є історичний матеріялізм, себто повна неґація якогонебудь духово релігійного підходу до життя громадянства. Появлятися стали навіть духовні не тільки поміж протестантами, але навіть поміж католиками, які думали, що комуністичний клич: „Релігія це опіюм (дурман) народу", можна погодити, наприклад, з приналежністю до братства Апостольства Молитви.

Такі приклади ми мали в часі війни теж в Америці. Професор одного відомого католицького університету роками постійно пописувався своїми виступами мало не на всіх комуністичних збіговиськах, аж доки траґічні події з католицьким світом в Европі не відкрили очей соток збаламучених американських католиків на істоту комунізму. Тоді доперва той професор-апостол порозуміня безбожництва з релігією не пішов в дураки.

Головна причина такого стану лежала в цім, що багато духовних перед війною, а навіть до останніх часів, вважала за ідеал духовного-обмежити свою діяльність тільки до церкви та до захристії, полишаючи ціле громадське життя на долю судьби. Річ природна, що фізичний закон, що життя не зносить пустки, ділав тут знаменито. Громадське життя аж попід саму церкву та попід саму захристію опинилося в руках людей або виразно ворожих церкві або індеферентних релігійно.

Замітне, що цю слабу сторону погляду багатьох духовних радо підхопили та три рази підкреслили націсти та фашисти; На такому підході многих духовних до громадського життя комуністи оперли своє облудне становище до релігії.

Націзм урядово приняв засаду, що праця духовного кінчиться на порозі церкви та захристії; тому обмежив діяльність духовенства до богослуження. Комуністи в советській конституції пішли ще дальше бо дозволяли сам культ релігійний, але заборонили його пропаґанду, себто навіть науку християнської віри.

Погляд, що духовний сповнив вповні своє завдання, коли солідно виконав свій обовязок в церкві та в захристії, може й був ще не надто шкідливий в нормальних часах, коли уряди та партії не наставали так аґресивно на церкву та релігію як тепер. Одначе такий погляд став катастрофальний нині, коли громадянства фізично виморені, душевно розбиті шукають нових шляхів упорядкування нової Европи, а кумуністичний пропаґандист, ситий та матеріяльно забезпечений, своєю пропаґандою вирушив на завоювання решти Европи.

Справою цею занявся папа при двох нагодах. Раз говорив про це до італійських духовних великопістних проповідників другий раз до молоді Католицької Акції в Італії. Про оба ці виступи папи донесла доволі обширно американська світська преса, що є доказом, що до того становища папи привязують вагу теж і світські кола.

Папа виразно осудив засаду, що праця духовного кінчиться на церкві та захристії. Навпаки праця духовного повинна заторкати всіх ділянок громадського життя, де входить в гру моральність та віра самого громадянства навіть в найширшому розумінню. Притоку до порушення тої справи дало зарядження тимчасового уряду в Італії, яким той забороняє духовним з проповідальниці обговорювати справу виборів до італійського парляменту.

Голова Католицької Церкви підкреслив, що вибори це є ділянка, яка не є байдужна для церкви, бо вибрані посли рішатимуть про справи виховання молоді, про подружі закони, тай взагалі про відношення поміж церквою і державою. Тому обовязком духовенства є взяти активну участь в справі виборів та подати вірним інформації хто приятель, а хто ворог — явний чи скритий — самої віри та моралі.

Папа пригадав, що конкордат поміж Ватиканом та італійською державою говорить, правда, що духовний не повинен бути членом ніякої політичної партії, і це остає незмінне, бо дрібна партійна політика та політиканство не є потрібне для духовних, одначе духовний повинен брати активну участь в громадськім життю нації та не бути його пасивним обсерватором. Подібні думки висловив папа Пій XII. перед представниками італійської молоді з католицької акції.

Голос римського папи в цій справі є незвичайно знаменний та повчаючий для духовенства цілого світу. Воно у нинішні надзвичайні часи мусить тримати руку на живчику громадського життя. Громадянства нинішного часу є хорі та склонні до скрайностей, тому чинною участю в громадському життю духовний може помагати відвернути таку, наприклад, хоробу як комунофільства, або хоч її обмежити до розмірів нешкідливих. Повна пасивність духовного у публичному життю своєї громади має наслідки для самої церкви некорисні, а навіть деколи, як в краях Европи, прямо загрозливі.

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

36)

Тимчасом пані Ціммернінгкат, провідниця жіноцтва при повітовій управі „Німецького Фронту Праці" в Меле, до якої Стефанія Ц. в першу чергу звернулась, прохаючи її змінити роботу для неї, встигла цю справу полагодити швидше як у нас і Стефанію Ц. перенесено до іншої фірми, ще ближче до Оснабрюка. Відти вона мені писала, що під певним поглядом їй там краще, хоч її й там з її прав окрадали, залічивши як „остарбайтерку". Я написав до її нової фірми листа, нагадуючи про права західних українців, але ніякої відповіді не одержав. В тій області було мені за права українського робітника боротися найважче.

А далі, то події пішли так, що незабаром не треба було вже ні боротися, ні нагадувати німцям про людські права, бо тільки та сила, яка їх поконала, тільки таку силу німці шанують і вона єдина здатна була змінити дещо в німецькій натурі, а таксамо й нагадати німцям, що вони дійсно мріють та ще й злочинно.

Але що німці далі не будуть „мріяти" — в це важко повірити.

VIII. Між молотом і ковалом...

1.

В листопаді 1942 р., відбувши свій контракт, покинув я Ляйпціґ та на пораду й заклики приятелів поїхав до Берліна — шукати можливости ближче й безпосередніше опікуватися нашими людьми, про недолю яких я вже встиг переконатися, таксамо як і про німецькі наміри щодо України. По всьому було видно, що в війні настає глибокий перелом, а нервовість і заклопотаність німців помітна була скрізь. Було ясно, що війна затягається, а з нашої України прибував до Німеччини транспорт за транспортом — збідованих, погано вдягнених і помучених людей. Звозили їх німці надзвичайно поспішно — у закритих ваґонах, під сильною охороною, а люди ці виглядали як те бидло, яке везуть у бойню, на заріз.

В цій акції поспішного випорожнювання України з людського матеріялу не видно було ні системи, ні доцільности, ні орґанізації, а тільки поспіх. Німці ввозили їх до Німеччини та скидали, наче худобу, не дбаючи про решту. Ні центральної установи, якаб реґіструвала цих людей, ні плянового розподілу їх у самій Німеччині німці не мали, чи не встигли орґанізувати. Не дивлячись на обіцянки, що родини працюватимуть укупі, а фаховці за фахом, німецькі урядовці ламали родину на двоє, троє, четверо й пятеро — батька, матір, жінку, чоловіка та іноді й дітей завозили в протилежні кінці держави, а механіків приділяли доїти корови, або на токарів і теслів ставили колгоспників. Внаслідок цього повстала нечувана вакханалія: з праці ніхто не був задоволений, а батьки, чоловіки, чи діти шукали своїх рідних цілими роками — через ґазету, чи переписку з різними ляґерами, самотужки. Цей пекельний хаос був такий неймовірний, що ніяка сила не могла його ні направити, ні змякшити.

Минуло вже півтора року, як німці ввійшли на терени України. За цей довгий час вони не здійснили свого пляну „війни-блискавки", але тим не менше не тільки зайняли всю Україну, найбагатшу й найважнішу складову частину Советського Союзу, а й вдерлися на Кавказ та обгинаючи його, вийшли на калмуцькі степи й підійшли до Сталінґраду, поспішаючи перерізати ті шляхи, по яких большевики перевозили англійську й американську допомогу, що йшла через Перську затоку й Тегеран. А не взявши Москви рівним наполеонівським шляхом, зі заходу, Гітлер тепер намірювався здобути, чи й обійти її з півдня, або й південного сходу.

Сам по собі, плян цей був і справді мудріший за наполеонівський рівно сто трицять років перед тим, але для його здійснення потрібна була основна йнайважніша передумова: прихильність народу України, як що не його активна допомога. Без цієї передумови навіть „виправлений" ґеній Наполеона не врятував би Гітлера.

Сподівана та з трибуни німецького райхстаґу вже розголошена „повна перемога" на східньому фронті раптом загрузла! Навіть про семиденний благовіст по всіх церквах Німеччини зприводу здобуття Києва німецькогою армією німці вже забули, він їм здавався вже далекою луною, яка без ніякого відгомону стихала серед грізної тиші. Самовпевнена політика „божого провидіння" не вдавалася в Україні, як і взагалі на величезних просторах сходу, а наказ-гасло „повних колисок" більше помагав Сталінови як Гітлерови, бо Москва й Петроград боронилися рештками дитячих і жіночих сил, а Гітлер не мав готових резервів: німці спали з німкенями під перинами та пестили свою „мрію". Тим більше, що підійшла зима, на дворі лютував мороз, якого поконати можна було тільки гарячою власною кровю.

І хоч Ґерінґ та Ґебельс аж похрипли від промов, витаючи фюрера кожні шість місяців з новою перемогою, та остання, сподівана й найбільша перемога десь дуже забарилася.

— Розторощена й остаточно знищена большевицька армія, рештки якої рятуються втечою за Урал, ніколи вже не встане... Наша побіда є повною й цілковитою!... — кричав Гітлер з трибуни райхстаґу вже рік перед тим.

Але минув рік, чи й більше після цієї нечуваної й черговоі історичної брехні Гітлера, а німецька „непереможна" армія далі стояла на тому загадочному східньому фронті, який все ріс і ріс та ставав грізніший й грізніший.

(Дальше буде).

КАМПАНІЯ НА СПРОВАДЖЕННЯ 600 УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ З ЕВРОПИ

50,000, ВИАСИГНОВАНІ З. У. А. ДОПОМОГОВИМ КОМІТЕТОМ НА ТУ ЦІЛЬ, НЕ ВИСТАНУТЬ. ТРЕБА ВЧЕТВЕРО БІЛЬШЕ!

СКЛИКУЙТЕ СЕЙЧАС ДОПОМОГОВІ ВІЧА. УЛАДЖУЙТЕ МАСОВІ ЗБІРКИ, ЖЕРТВУЙТЕ З КАС ТОВАРИСТВ. ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЛІСТИ, ВІД ХАТИ ДО ХАТИ, ВІД ОСОБИ ДО ОСОБИ. ЖЕРТВУЙТЕ ЗІ СЕРЦЯ, ЩЕДРО. ЦЕ Ж НАШІ СИРОТИ! ЦЕЖ НАША КРОВ!

Зібрані фонди присилайте сейчас до каси Злученого Українського Американського Допомогового Комітету:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE — P. O. BOX 1661 — PHILADELPHIA 5, PA.

Зібрані фонди присилайте СЕЙЧАС до каси Злученого Укр аїнського Американського Допомогового Комітету:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEFCOMMITTEE — P. O. BOX 1661 — PHILADELPHIA, PA.

Що пишуть?

„НАШ ХРИСТОС ЩЕ МУСИТЬ ВОСКРЕСНУТИ".

З листу, писаного в Ліеж, у Бельгії, 8. квітня 1946 до вуйка в Минеаполис, Минн., можна довідатися дещо такого, про що досі мало хто думав. Отже варт прочитати з увагою:

Вибачайте мені, що я так довго до Вас не відписував, бо я вичікував Вашого другого листу... а друге, я мав тут малий випадок в копальні: якийсь бельгієць, ніби то він якийсь майстер і він собі так „з ласки на потіху" копнув мене ногою в правий бік і то так сильно, що я якийсь час ходити не міг. Я пішов зараз до лікаря і дістав на 16 днів звільнення від праці. Лікар при цій нагоді питався, хто бачив цей випадок, бо з цим можна йти до суду. Але я свідка не мав, а зогляду на це, що я не знаю французької мови, я не пробував іти на сліпо до суду. Пізніше я довідався, що цей бельгієць комуніст і тоді вже цілком залишив справу.

Тоті комуністи всюди нас шукають. Тут є один поляк, старий еміґрант, він теж пристав до комуністів і він раз каже одному нашому молодому скитальцеви по польськи: „Тут маш шнурек, то ідзь і повесь сен". Таких прикладів є багато і лише десь щось пишеться в газетах. Звичайно лише собі переповідаємо, а зрештою волять переносити терпіння й біль.

Дорогі Вуйку: Ви пишете, щоб я вибачав за те, що тепер мені не посилаєте нііщо. Дорогі мої: Та я від Вас не хочу нічо, бо Ви мені й так багато післали, два пакунки й 50 долярів. І великий труд маєте з виробленням паперів для мене... Може часом це й нахабно з мого боку так до Вас писати. Але віrте мені, що тоті клопоти з паперами і консулятом то так мені на ум впали, що я й спати не можу. А як сплю, то сняться мені неня, тітка і то ще з наших діточих часів, як ми сапали кукурудзу і збирали ті грушки, що то в Вас за хатою були. Або як ми жито вязали на Жеребю і через поле до Вас повертали та заповідали, що завтра молоко принесемо. Не знати, як тепер там у нас вдома веснують? Бо я собі пригадую, як то було вдома на весні до Великодня. А вже на Великдень, як посходяться, як котигорошку та гаґілок співають, писанками чокаються від найменшого до найстаршого, а всі такі веселі, радісні... Боже, Боже! Де то все поділося? Поки ми, український нарід, будемо рабами? Чи прийде ще колись той час, щоб ми українці зійшлися разом, а головно скитальці, на рідну землю і всі разом заспівали оте наше величне, наше святе й символічне „Христос Воскрес!"

Я нераз так дивлюся на небо, а по небі сунеться маленька хмариночка. Так і хочеться крикнути і сказати: „Хмариночко, прошу я тебе, благаю: поздорови від мене нас усіх і мою родину і тих, що це можемо лишитися. Скажи їм, що ми ще живемо і поздорови їх нашим стародавним „Христос Воскрес!" І я думаю, що Наш Христос ще мусить воскреснути...

Вашу фотографію я показував тут серед скитальців. Кажуть: „Що Америка, то Америка, не рівна Европі, де лише війна, каліцтво, голод, безправство, велика сваволя, тюрма народів, кровю полита земля, рабство, страждання поневолених народів, смерть..."

Хто знає, як то далі буде, бо щось посварилися союзні приятелі, тай може будуть боротися. Та не знати, що там наші ґандлярі врадили на конференції. Кожний нами торгує, як той наш Мордко кіньми. Відай теж, що справа із скитальцями дуже погано стоїть... З нагоди свят прийміть від мене наше дороге, святе й символічне поздоровлення: „Христос Воскрес!"

—о—

„ТАМ Є ДОМАШНА ВІЙНА МІЖ УКРАЇНЦЯМИ Й ПОЛЯКАМИ".

В листі з Чехословаччини до брата в однім із стейтів Нової Англії, читаємо:

...Пишеш, що Ти післав братови Й. 80 долярів і не маєш ніякої відповіди звідтам (з Польщі). То я Тобі пишу, що я також про них не маю ніякої вісти, хоч я писав до них три листи. На скільки зачуваю, але не лише зачуваю, бо це є правда, що там є домашня війна між українцями й поляками. Навіть сьогодні йшли вояки польські, що були розбиті в Команчі. Вони не могли назад дістатися, то перейшли границю. Один з них оповідав мені, що там у наших горах (на Лемківщині) мало людей осталося, бо людей вибито, а тоті що стояли при фронті, то спалені і тих людей з хат вивезли на Україну. Отже не знаю нічо, чи наші братя живуть. Я самий туди пішов би, але не годен, бо то небеспечно. Як лише пізнають чоловіка, то кажуть, що він шпиг. Але може хтось зможе якимсь способом перейти, то я дізнаюся, що там діється і дам Тобі знати...

Собор українських православних епископів в Европі

Застановляється над боротьбою Української Єрархії, духовенства і вірних у минулому і сучасному проти насильного приєднування до московського центру. — Вияснює, чому покинуто рідні землі, як і те, чому Церква пішла в Україні в підпілля. — Ухвалює заклик до цілого християнського світу. — Осуджує насильне навертання українців греко-католиків на православіє російської церкви як нехристиянську акцію, що має на меті винародовлення українців.

З европейської скитальщини надійшов до Америки звіт про Другий Собор єпископів Української Православної Автокефальної Церкви на еміґрації. З цього звіту подаємо дещо, що має загальне значіння.

Другий на еміґрації Собор Єпископів відбувся в днях 14—18 березня ц. р. в м. Еслінґен над Некаром у провінції Віртенберґ-Баден в Німеччині. Цей Собор відбувся під головуванням митрополита Полікарпа, а участь в ньому взяли наступні єпископи: архієпископи: Ігор Уманський, Михаїл Миколаєвський та Ґеннадій Січеславський і єпископи: Мстислав Переявславський, Сильвестер Лубинський, Григорій Житомирський, Володимир Ново-Миргородський та Платон Рівенський. Виправдали свою відсутність архієпископ Ніканор Київський і Чигиринський (через хворобу) та епископ Сергій Мелітопольський (через комунікаційні труднощі).

Собор попереджено відправою урочистого молебня в домовій церкві єпископа Платона, керуючого церковною провінцією УАПЦ — Віртенберґ-Баден. Відкрив Собор митрополит Полікарп промовою, в якій звернув увагу на велике значення праць Соборові.

Ґенеральний реферат „Про сучасне положення УАПЦеркви й завдання її на еміграції" — доповів єп. Мстислав. В понад двохгодинній доповіді єпископ Мстислав, зробивши довшу екскурсію в минуле нашої Церкви, спеціяльну увагу присвятив подіям 1620 року, боротьбі української єрархії і духовенства і вірних у XVIII і XIX ст. проти насильного приєднання її до московського релігійного центру та відродженню й незалежности нашої Церкви в роках 1919—1931. Уважно застановившись над подіями, що мали місце в житті нашої Церкви сподовж 1921—1941 р.р. й звертаючи спеціяльну увагу присутніх єпископів на величезне значення тих подій в розвитку самостійної української православної думки, єпископ Мстислав закликав віддати глибокий поклін і пошану всім єрархам, духовенству і вірним Української Автокефальної Православної Церкви, що впродовж того часу віддали своє життя за ідею. Повстанням і хвилиною мовчанки віддано пошану тіням незабутніх мучеників.

В дальшій частині своєї доповіді єпископ Мстислав говорив, що ідея УАПЦ, зрошена кровю і жахливими терпіннями новітніх мучеників з р.р. 1921—1945, глибоко запала до душі українця й що УАПЦерква, зруйнована в Україні, заіснувала поза її межами й то скрізь, де лихо загнало українських скитальців. Доповідач звернув увагу на ролю Західних Земель України в відродженні УАПЦ в Україні в р.р. 1941—1943. Не зважаючи на дуже несприятливі умови й надзвичайно вороже відношення німців до УАПЦеркви (арешти єпископів, масові розстріли священиків і вірних УАПЦ), наша Церква зацвіла рясним квітом. В осени 1942 року УАПЦ мала вже в Україні до 2,000 парохій, що має свою надзвичайну вимову, коли взяти під увагу, що в літі 1941 року на Україні не було ані одного діючого єпископа УАПЦ, всі парохії УАПЦ на той час були вже зліквідовані, а тисячі священиків і міліони вірних знаходились поза межами України й доля їх була більш ніж сумнівна.

Дальше доповідач докладно зупинився на причинах, що змусили весь єпископат, велику кількість духовенства і сотки тисяч вірних покинути в 1943—1944 р.р. рідні змелі і знайтись на непривітній чужині. Шими причинами, на думку доповідача, були: військові події та свідомість того, що й підчас нової окупації України большевиками, УАПЦ буде й далі переслідувана та безогляду на засоби нищена. Заповідь цього українці мали в відозвах митр. Миколая (сьогодні Митрополит Крутицький, заст. патріярха Олексія), що їх ще в осени 1942 і на весну 1943 років розкидали з совєтських самолетів по Україні. Сьогоднішня дійсність підтверджує слушність передбачування — в Україні сьогодні УАПЦ формально не існує. Вона була змушена піти в підпілля, а вірні змушені й далі переховувати лише в своїм серці любов до Бога та вірність ідеям Рідної Церкви.

На внесок доповідача Собор єпископів УАПЦ приняв цілий ряд ухвал. Між іншим доручено Синодови навязати контакт зо всіма українськими православними церковними осередками в цілому світі, з метою обєднання їх в спільній ідеї УАПЦ та коориації практичних дій. Ухвалено звернутись до всіх вільних християнських Церков у світі з таким закликом: Собор Єпископів УАПЦ стверджує, що шостирічна боротьба в обороні справедливого й згідного з християнською наукою співжиття людства не дала світові бажаних наслідків. Міліони людських жертв і море пролитої крови впродовж 1939—1946 років не тільки не звільнили людства від загрози перед руїною християнської цивілізації та, навпаки — підсилили диспозиційні осередки воюючого безбожництва і руйницького матеріялістичного світогляду. Щораз виразніший виклик християнській цивілізації кидає комунізм. Безбожництво з поспіхом мобілізіє в цілому світі всі темні сили для остаточної боротьби з християнським світом. В цій дійсності роля Церкви Христової, що сьогодні є головним обектом наступу комунізму, набирає спеціяльно великого значення. Однак, рішаючим у триваючій вже остаточній боротьбі буде — чи Християнські Церкви всіх вільних народів спроможуться скоординувати свої сили для оборони Правди Христової на землі. Розуміючи рішаючу вагу цього Собор Єпископів Української Автокефальної Православної Церкви звертається до всіх вільних Християнських Церков у світі з закликом до спільної оборони найбільшого скарбу всього людства — Христової Церкви та християнської цивілізації і культури.

У звязку з насильницькою акцією переведення на московське православіє, що відбувається тепер у Галичині, Собор ухвалив резолюцію, в якій каже, що Собор Єпископів УАПЦ з сумом довідався, що в Західній Україні провадиться насильницьке навертання українців греко-католиків на православіє Російської Церкви. Собор Єпископів УАПЄ стверджує таку нехристиянську акцію, скеровану на осягнення політичних цілей, що мають на меті і винародовлення українців. У хвилину тяжких проб і офір, що їх сьогодні складають українці — греко-католики, Собор Єпископів висловлює їм своє братерське, щире і сердечне співчуття та звертається до Всемогучого Господа з гарячою молитвою, щоб Він скоротив їхні терпіння та відвернув від них це насильство.

КЛІВЛЕНД, О.

I.

Гостина в річницю сплати морґеджу.

Ще дня 8. грудня 1945 р. дирекція Українського Народного Дому під ч. 3161 при Іст 93 вулиці постаралася за малу гостину для цих людей, котрі своею працею причинилися до сплати табулярного довгу („морґеджу") перед 7 літами, який був тягарем на будинку У. Н. Дому на Іст Сайді. Вечеру приготовили наші громадянки Цішак, Батюк і Кукіз.

По вечері гром. Степан Кравчук, котрий був предсідником У. Н. Дому в році 1945, зложив щиру подяку приявним гостям за їх труд, працю і любов до свого рідного. Так само згадав за наших скитальців, розсіяних по далекій чужині. Потім говорили ще громадяни: В. Баранський, І. Тремблюк, Мих. Бурко, Марія Попович і Марія Білецька. Після цього переведено збірку.

Зложили: М. Ярош $2; по $1: Г. Стефаник, Т. Суходольський, А. Суходольський, М. Молодець, В. Баранський, С. Кравчук, Н. А. Лобур, Т. Данилович, М. Бурко, І. Тремблюк, М. Обляк, З. Б. Лещинський, Й. Марек, Й. Марек, М. Бохонек, С. Морозович, Й. Небожук, Д. Біґоновський, Т. Пацула; десять осіб склали по 50 ц., а решта дрібними, разом прийшло з гостини $31.

Після збірки Хор Бандурист під проводом п. Прокопа і танцюристи під проводом Марії Попович забавляли гостей своїми продукціями.

II.

Святий Вечер.

Наша громада на Іст Сайді зійшлася 20. січня 1946 р. на Святу Вечеру, вчасі якої відограли вдачно різдвяну драму „Вертеп" такі аматори: Л. Котович, М. Декан, І. Филипів, М. Пацула, В. Жук, Г. Кукіз та І. Гамала. Саму вечеру приготовили громадянки: Кравчук, Чорній, Кравчишин і Кукіз.

Господарем був предсідник У. Н. Дому Степан Кравчук. Він виголосив промову, в якій представив недолю українського народу і конечність негайної допомоги для скитальців. Після нього промовляв перший голова П. Поливчак і предсідник з 1946, М. Бурко. Оба останні промовці візвали приявних до жертв на допомогову акцію.

Зложили по $1: Л. Котович, Ф. Ольховий, пані Чайка, К. Білаш, В. Владика, Салай, С. Кравчук, Т. Данилович, Калинич, пані Самсін, І. Роборецький, Попович, П. Поливчак, В. Жук, Декан, Гатала, Филипів, М. Гаврилюк, І. Сенюта, В. Сливка, пані Насаль, М. Бурко, С. Чорній. Крім нього були дрібні жертви, разом це принесло $25.10.

Гроші з обох імпрез вислано до З. У. А. Допомогового Комітету в Філядельфії.

В. Заблотовський,
рек. секретар.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ПОШУКУЄМО 252 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, заклекає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещаслившим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

248) о. Володимир Буката, Пасейк, Н. Дж.	$ 100.00
Попередно проголошено	24,791.85
Разом	$24,891.85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ЖАРТИ

Таки добив торгу.

Бідний ніґер, сусід фармера в Норт Каролайні, не міг вигодувати теляти і зробив умову з сусідним фармером: фармер мав дозволити теляти пастися на його сіножаті, а ніґер мав платити по одному долярові місячно. Минув місяць-другий, приходить вже й пятий, а ніґер не платить за пасовисько. Каже фармер до ніґра: „Чоловіче, заплати, а ні, то я заберу тобі теля!" — Та ніґер не хоче пустити теляти й каже: „Алеж воно не варта пять долярів! То пощо його брати?"

Фармер таки впирається, ніґрови жаль тратити теля. Вкінці майнула йому щаслива думка і він каже до фармера: — „Знаєте що? Я думаю, що теля варте більше ніж пятку. Нехай воно пасеться ще пять місяців, а тоді візьмете його собі в заплату".

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЮ, ЩО

ЗБОРИ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ МІСТА НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ

відбудуться

В ПЯТНИЦЮ, 10. ТРАВНЯ (MAY 10, 1946)

в годині 8. ввечір

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ СВ. ЮРІЯ,

28 Іст 7-ма вулиця, Ню Йорк, Н. Й.

На ці збори повинні прийти всі урядники відділів У. Н. Союзу.

Петро Кучма, гол. радний У.Н.С.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО БІБЛІОТЕКИ ПРИ НАШИХ ТОВАРИСТВАХ

Сотні поколінь, тисячі найкращих людей усього людства, думали й працювали над тим, щоб ми мали сьогодня друковане слово, книжки, бібліотеку. В книжках зібране надбання й життєвий досвід цілого роду людського.

До цеї скарбниці мають тепер легкий доступ не тільки багаті, але й найбідніший робітник, і тому кожен повинен свобідно з неї користати, бо книжка, це наше спільне добро. В кожнім більшім українськім товаристві чи братстві повинна бути в їхніх домівках бібліотека, члени повинні читати книжки й осідомлюватись, бо знання — це велика сила! Лінивих і байдужних членів треба заохотити до читання. Треба переконати їх, що читати повинні для своєї користи, а не на те, щоб тим мали комусь ласку зробити. Бож голоден нікому не робить ласки, коли їсть те, що інші наварили.

В бібліотеці повинні бути такі книжки, як історія й ґеоґрафія України в українській й англійській мові; твори Шевченка, Франка, Лесі Українки і інших визначних письменників. Є в нас багато добрих повістей і оповідань з життя і праці українського народу.

Такі книжки маємо тут в Америці, що то їх оголошується в українськім щоденнику „Свобода". В Бібліотеці повинен бути окремий відділ книжок для молоді. Добра лектура знаменито образує ум, розвиває інтелігенцію молоді та постачає багато відомостей, яких не можна обняти наукою в школі. Добрі книжки розбуджують цікавість і любов у молоді до рідного краю їхніх батьків. Товариство, що має в себе добру бібліотеку й часописи, сповняє велику культурну працю, бо ширить просвіту між українським народом. Таке товариство заслугує на піддержку.

На жаль, є у нас товариства, що носять назви „Просвіта", та не мають у своїх домівках української бібліотеки, ні одного українського часопису. Товариство без книжок це все одно, що тіло без душі. Книжка — це завіщання, яке передає умираючий чоловік живучому. Це відбитка того, чим жили і що робили та чого досягли найвидатніші й найбільші велитні цілого світа. Через книжку думки тих велитнів осталися безсмертними й приступними для кожної людини. Навіть неграмотна людина може навчитися з книжки всього, чого хоче, коли буде слухати, як хтось інший читає голосно книжку.

Книжки це добрі учителі. Вони нас навчають без гніву. Одіж і гроші не мають для них значіння. Вони не сплять, коли ми до них приходимо, не ховають нічого, коли ми забулися, не сміються ніколи з нашої темноти. А знання — це велика сила! Каже нам Шевченко: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте, і чужого научайтесь, і свого не цурайтесь".

Не цурайтесь того народу, з котрого ми вийшли. Читаймо книжки про славні діла наших предків, про те, хто і які труди та жертви поніс в нашім поневоленім ріднім краю. Читаймо і на еміґрації, щоб наш нарід не загинув.

Михайло Шмігельський,
Клівленд, О.

—o—

ПОМОЖІМ ЛЕМКІВЩИНІ!

Дорогі брати лемки! Я Ваш брат, лемко з кирви і кости, хочу звернути увагу на те велике нещастя, що спало на нашу дорогу Лемківщину. Вороги нищать край, мордують невинних людей, навіть і дітей, а помочі нізвідки. Кого не добє червоний поляк, то знищить його червоний москаль, чи який там азіят. Свого часу ми заснували Український Комітет Оборони Лемківщини, щоби помагати нашим рідним. Поможім тепер хоч тим бідним лемкам, що є на вигнанню. Вони пишуть до нас і благають помочі. Читаємо про їх біду в листах і часописах, так поможім їм. Нашу Лемківщину відрубали від рідного її пня, від України. А ті, що панують над Україною не тільки що не помагають лемкам, але ще повертають їх у неволю. Тепер кожний з нас бачить, якими то приятелями є москалі. Такими самими як і поляки. Много свідомих лемків опинилось в чужих краях, разом з іншими українськими патріотами, і ждуть від нас поратунку. Чи не міг би Український Комітет Оборони Лемківщини взятися за якусь акцію, або хоч переслати на допомогу нашим браттям ті гроші, що ще остали в касі? Звертаюся в тій справі до урядників цеї організації й прошу їх над тим подумати.

Т. К., Ню Бритен, Конн.

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

THE WORLD'S BEST DISINFECTANT

KNOW what the world's best disinfectant is? Not iodine or bichloride, not formaldehyde or violet rays. But soap. Plain ordinary, unromantic soap. Scrub-brush, elbow-grease and soap: these are the trinity of sanitation and safety. Clean hands, clean bodies, clean beds are passports to full and abundant health. But this fact has not always been recognized.

A law was passed in Boston in 1845, making bathing unlawful except when specially ordered for medical reasons. And Philadelphia had a law prohibiting bathing between November and March. Virginia considered bathing a luxury and levied a tax of $40 a year on every bathtub in the state.

Personal cleanliness has advanced a long way since those days. Now we recognize it as important to health. Normal skin, when clean, disinfects itself rapidly. The palms of the hands have the power to destroy bacteria more rapidly than any other part of the body. Dirt or oil on the skin retards this action and bacteria remain alive for a much longer time.

The best way to keep the hands free of germs is by thoroughly scrubbing with soap. Clean hands are a protection for the whole body. Soiled hands can easily carry living germs or infectious disease to the mouth and other body openings.

Folks are often afraid to use soap which has been used by others, but there is little danger in doing so. The soap that has actually touched the other fellow has gone down the drain. The alkali of the soap is not a strong germicide, but it will kill most of the germs. Carefully rinse the soap before using, and the hands after washing, and the danger from the soap will be entirely eliminated.

Cleanliness is much more likely to become habitual if it is made easy. Home, office and school should have suitable and proper facilities for washing so that proper habits of cleanliness will be established.

Our returning veterans tell us that in the black markets of Europe, a cake of soap brought fabulous prices. And well it might. But in New Jersey it's still an inexpensive item, representing the best nickel investment in the world.

ЖАРТИ.

—o—

Для спамятання готелевих гостей.

Невибагливий готель в невеликім місті в Алабамі примістив побіч бюрка приймаючого службовця таке: „оголошення для гостей, які шукають усіх вигід:

„Це не є готель Валдорф Асторія, а навіть як би це мав бути такий готель, то він тут не втримавсяб.

„Ви не є паном Дж. П. Морґаном, а як би ним і були, не малиб що тут робити.

„Ми знаємо, що наш готель сходить на пси. Але, скажіть, як стоїть справа з вами?".

—o—

Як витискати пасту до зубів?

Наші високі школи й університети вчать у повоєнних часах усього, чого лише ви-[illegible]. Отже вчаться бувші вояки на державний кошт і про Сократа і про Айнштайна і про те, як уживати вітамінів, щоб не купувати обідів. А вже найбільше вчать способів, як осягнути успіх у бизнесі таки негайно, бо вже по двох неділях... Та одного не можуть навчити професори таких каледжів, де дівчата студіюють в суміш з мужчинами, а це, як витискати пасту до зубів з маленьких тубок.

Діло в тому, що як молодий чоловік, який щойно вженився, прийде до чепурні рано, щоб вичистити зуби пастою, він побачить, що паста посунулася не наперед, ближче отвору, а назад, так десь до середини тубки і там створила горбок. Пробує молодий жених витиснути пасту, а вона замісць вперед, лізе взад. І дивується, що це сталося. Аж потім довідується правди, а це, що жінки не спосібні витискати пасту від кінця вперед, а звичайно тиснуть тубку при самім гирлі і тому часто тубка пукне. А все це тому, що у високих школах нема ще професорів від уживання зубної пасти.

—o—

Коли старий чоловік вартніший.

Багатий чоловік, захотів на старість женитися. Стрічає приятеля й шукає в нього поради. Розповідає йому, що найшов дівчину молоду, самий він має 60 літ життя, отже йому не дуже добре це все складається. Потім питається:

— А може ліпше булоб, як би я сказав моїй суджениї, що я маю лише 50 літ життя?

— Алеж ні, мій приятелю! Вона скорше тебе схоче, коли ти їй скажеш, що в тебе 75 літ життя.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в пятницю, 10. травня, точно в годині 7. ввечір в гали де звичайно. Просимо членів і членицъ прийти на ці збори, бо буде важна справа до полагодження, а саме справа пікніку. Пригадуємо, що на цих зборах при плаченню вкладок будемо збирати за тікети на пікнік. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости. — М. Чумер, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 12. травня, в год. 1. попол., в У. А. О., 2965 Карпендер ул. — П. Андрушків, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов „У. Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 9. травня, в годині 8. ввечір, в Тов. Домі, 831 Джозеф ве. Просно всіх членів прийти на означений час. — П. Контун, гол.; В. Гурянський, фін. секр.; Н. Магомет, кас.; В. Іванців, рек. секр.

ПОШУКУВАННЯ

Катерина Лесюк, із Стрілич, пов. Бібрка, к. Львова, що виїхала до Зл. Держав у 1930 році і замешкала в Брукліні, Н. Й., хай зголоситься на адресу: **Dr. Theo. Mackiw,** Allg. Oststrasse 145/1 St. Obersdorf 13 b., Bavaria, Germany.

Білик Михайло, літ 59, родом з Угнова, пошукує своїх рідних і краянів в Америці й Канаді Адресувати: **Bilyk Michael,** Hohenems, Kaiser Franz Joseph str. No. 83, Voralberg, Austria.

Проф. Олександра Грановського з Миннеаполис; дальше **Катерину Примак,** по мужу **Слейтер,** управителя Ню Йорк Готель в Палм Біч, Фла.; **Анну Примак,** жінку **Іллі Станко,** з Розел Парк, Н. Й.; **Петра Смолинець** з Гарвуд, Н. Й.; також земляків з **с. Переволочна,** повіт Золочів. Усі зволять зголоситися на адресу: **Dr. Nicholas Andrusiak,** UNRRA D. P. Center, Camp B7, Ingolstadt, Bavaria, Germany, U. S. Zone.

ПОШУКУЮТЬ

ПОШУКУЮ СВОГО БРАТА
ГРИГОРІЯ КОЗАК,
котрий перебував у Brackenridge, Pa., Allegheny Co. Хто би про нього знав, або він сам, прошу написати до мене на понижчу адресу:
ANASTASIA TYMCHAK
WESTHAMPTON BEACH, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1375. Лицарство в джунглях.

JAKKO RETURNED THROUGH THE JUNGLE CARRYING THE SCREAMING RENEE---TARZAN STOPPED AND LISTENED.

ALL HIS CHIVALROUS INSTINCTS AROUSED, TARZAN SWUNG DOWN BEHIND A ROCK--AND WAITED.

AS THE HUGE APE APPROACHED TARZAN RUSHED AT HIM.

JAKKO INSTANTLY BECAME A RAGING BEAST---DROPPING RENEE HE LEAPED TO THE ATTACK.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Джако вернувся через джунглі, несучи з собою Рену, яка ввесь час верещала... Тарзан пристанув і прислухувався.

Всі його лицарські інстинкти були порушені до глибини, отже він спустився на землю і ждав в укриттю за скалою.

Коли велика малпа наближалася, Тарзан кинувся на ню.

Джако нагло перемінився в звіра. Він залишив Рену і скочив до нападу.